

1993. év

Tájékoztató az Érdekegyeztető Tanács 1992. november 20-21-i üléséről

Az Érdekegyeztető Tanács hat országos szakszervezeti szövetség kezdeményezésére kétnapos ülésen megvitatta az 1993. évi gazdasági-szociális intézkedésekről benyújtott javaslataikat. Az Érdekegyeztető Tanács a társadalmi béke erősítését, a konfliktusok tárgyalásos rendezését szem előtt tartva, az alábbi állásfoglalást, alakította ki:

1. FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

1.1. A Kormány 1993. február végéig - gazdaságpolitikai összefüggéseket is tartalmazó és összkormányzati felelősségre épülő - átfogó foglalkoztatáspolitikai stratégiát készít. Ezt követően - megfelelő bizottsági előkészítés után - az előterjesztést megtárgyalja az ÉT plenáris ülése. A stratégia fő irányaira vonatkozó javaslatait a munkavállalói és a munkáltatói oldal a Kormánynak átadta. A stratégiának tartalmaznia kell azokat az intézkedéseket is, amelyeket egy rendkívüli foglalkoztatási helyzetben indokolt bevezetni.

1.2. A szociális partnerek hangsúlyozták az aktív foglalkoztatáspolitikai fontosságát. A Foglalkoztatási Alap 1993. évi kerete 18 Mrd Ft, ennek forrásai:

- a privatizációs-bevételekből	12,0 Mrd Ft
- a Szolidaritási Alapból egyszeri átcsoportosítással	1,5 Mrd Ft
- az 1992. évi maradvány (várhatóan)	4,5 Mrd Ft
összesen:	18,0 Mrd Ft

A Foglalkoztatási Alap fenti összegét növelheti a privatizációs bevételnek a tervezetten (45 Mrd Ft) felüli része a Vagyonpolitikai Irányelvek prioritásainak megfelelően.

1.3. A Szolidaritási Alap bevételeiről és felhasználásáról a Kormány negyedévenként beszámolót készít a szociális partnerek számára.

1.4. A munkanélküliek jogellenes foglalkoztatásával kapcsolatos ellenőrzésnek mind a munkáltatókra, mind a munkavállalókra ki kell terjednie.

1.5. A Kormány kezdeményezi a Szolidaritási Alap befizetéseit és a munkanélküliek ellátását illetően a Foglalkoztatási Törvény tervezett módosításán az alábbi megegyezés érvényesítését:

1993. január 1-jétől:

1.5.1. a) a munkáltató a munkavállaló részére adott, munkaviszonyból származó bruttó kereset (amelybe nem tartozik a betegszabadság idejére kifizetett összeg) 7%-át köteles munkáltatói járulékként fizetni;

b) a munkavállaló a főfoglalkozású munkaviszonyból származó, a munkáltatótól kapott bruttó kereset (amelybe nem tartozik a betegszabadság idejére kifizetett összeg) 2%-át köteles munkavállalói járulékként fizetni.

Más tekintetben a járulékszabályok nem változnak.

1.5.2. A munkanélküli járadék 1993. január 1-jétől érvényes konstrukciója a következő: a járadék folyósításának időtartama a járulékfizetési idő függvényében maximum egy év, amely két szakaszból áll:

- Az első szakaszban - amely az időtartam egynegyed része - a járadék összege a korábbi átlagkereset 75%-a, de minimum 8600 Ft és maximum 18 000 Ft.
- A második szakaszban - amely az időtartam háromnegyed része - a járadék összege a korábbi átlagkereset 60%-a, de minimum 8600 Ft és maximum 15 000 Ft.

Az alsó határ nem vonatkozik az annál kisebb átlagkeresettel rendelkezők munkanélküli járadékára.

A már folyamatban lévő járadékfizetéseknél a megállapításkori feltételek változatlanok maradnak. A minimális bér emelése az ennél alacsonyabb összegben folyósított járadékok emelési kötelezettségét nem jelenti.

1.6. A munkáltatói oldal kiemelten hangsúlyozta, hogy a privatizáció gyakorlatában az átalakult szövetkezetek számára - formális és informális eljárások során - azonos esélyeket indokolt biztosítani más vállalkozókkal, befektetőkkel.

2. ADÓRENDSZER

2.1. 1993-ban az általános forgalmi adó a következő feltételekkel kerüljön bevezetésre:

2.1.1. a gyógyszerek és a lakosság által használt háztartási elektromos energia 0% adókulcsú,

2.1.2. a lakásépítésnél, -vásárlásnál, -bővítésnél, valamint a lakással kapcsolatos közművesítésnél az általános forgalmi adó visszatérítése részlegesen fennmaradó az alábbi módon:

a számla szerint kifizetett általános forgalmi adó összegének 60%-a igényelhető vissza, lakásonként legfeljebb azonban:

a) építés és vásárlás esetén	400 000 Ft
b) bővítés esetén	200 000 Ft
c) közművesítés esetén	50 000 Ft

2.1.3. a kedvezményes kulcs a beterveztett törvényjavaslatban foglalt mértéktől eltérően 6%.

2.2. A személyi jövedelemadó a következő feltételekkel módosuljon 1993. január-jétől:

a) a családi pótlék továbbra is adómentes marad. A jelenlegi havi 1300 Ft gyermekenkénti adóalapcsökkentő kedvezmény megszűnik, és ennek helyébe gyermekenként havi 300 Ft adókedvezmény kerül bevezetésre, egyidejűleg a családi pótlék gyermekenkénti összege havi 150 Ft-tal emelkedik;

b) a személyi jövedelemadóba 1993. január 1-jétől új elemként kerül beépítésre havi 200 Ft-os mértékű, az aktív alkalmazotti körre vonatkozó, adóból levonható kedvezmény.

2.3. A természetbeni juttatások adómentes köre a következők szerint alakuljon:

- a) az üzemeltetésben 1000 Ft-os határig a juttatások köre;
- b) a munkaruha természetbeni szolgáltatása, illetve a munkaruha utalványa;
- c) a munkavállaló és családtagja részére a munkáltató által biztosított utazási szolgáltatás;
- d) a Nemzeti Üdülési Alapítvány által, valamint a munkáltató saját, illetve bérelt üdülőjében biztosított üdültetés;
- e) továbbá minden más - az adótörvényekben megnevezett - természetben biztosított juttatás és szolgáltatás adómentes, kivéve azok pénzbeni megváltását.

3. BÉREK

3.1. MINIMÁLIS BÉR

3.1.1. Az Érdekegyeztető Tanács megállapodott arról hogy, a legkisebb munkabér összege 1993. február 1-jétől havi 9000 Ft, órabérben számolva 52 Ft, a kormányrendeletben részletezettek szerint.

3.1.2. Egyes területek kedvezőtlen jövedelempozíció miatt az alábbi kivételek érvényesülnek:

- a) feldolgozóipar, építőipar, szállítás, raktározás, ingatlan ügyletek, bérbeadás és gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás, nemzetgazdasági ágakban, továbbá a közúti járműjavítás és karbantartás, gépjárműüzemanyag-kereskedelem, személyi használati tárgyak és háztartási eszközök javítása, egyéb szolgáltatás alágazatokba tartozó szövetkezeteknél 1993. augusztus 1-jétől;
- b) a mezőgazdaság, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ágakba tartozó gazdálkodó szervezeteknél 1993. december 1-jétől kötelező a fenti összeg alkalmazása.

Az agárszférában a jelenlegi 7000 Ft-ról 9000 Ft-ra történő felzárkózásra több lépésben kerülhet sor. Az emelés ütemezéséről az ágazatban érdekelt érdekképviseltek az agrárpiaci rendtartás jogszabályainak megjelenését követő 30 napon belül megkezdett tárgyalásokon állapotnak meg.

3.2. BÉRSZABÁLYOZÁS

3.2.1. Az Érdekegyeztető Tanács - az 1992. évi főbb makrogazdasági folyamatok alakulására tekintettel - megállapodott az ez évi bérszabályozás megszüntetéséről, mely nem érinti az ennek jogszabályi kihirdetését megelőzően év közben megszűnt (átalakult) vállalkozások körét.

A Kormány az ennek megfelelő tartalmú jogszabályt kiadja.

Ugyanakkor az Érdekegyeztető Tanács felhívja a munkáltatók és a szakszervezetek figyelmét arra, hogy továbbra is érvényesnek tekinti az 1991. december 13-i ülésen tett ajánlását, amely arra hívott fel, hogy a vállalkozásoknál az éves átlagkeresetet 1992-ben 28%-ot meghaladóan ne növeljék.

3.2.2. Az Érdekegyeztető Tanács egyetértett abban, hogy 1993-ban már nem indokolt a bérszabályozás a vállalkozási szférában. A fentiek figyelembe vételével a Kormány 1993-ra nem ad ki rendeletet a vállalkozások éves keresetnövekedésének központi szabályozására. Ugyanakkor szükséges, hogy az Érdekegyeztető Tanács 1992. december közepéig megállapodjon a vállalkozási szféra keresetnövekedésének 1993. évi - általa kívánatosnak tartott - átlagos mértékéről, valamint az ágazatok, szakmák és a vállalkozások szintjén bértárgyalásokat folytató szociális partnereknek ajánlott minimális és maximális keresetnövelési mértékekről.

3.3. MUNKAVÁLLALÓI BÉRIGÉNYEK VÉDELME

Az Érdekegyeztető Tanács áttekintette a csődeljárás alatt álló vállalkozások munkavállalói jogos bér- és végkielégítés-igényeinek védelméről szakértői szinten eddig folytatott egyeztetések eredményeit. Egyetértett azzal, hogy 1993. február 4-ig készüljön egyeztetett szakértői javaslat az ET plenáris ülés részére.

4. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI ELLÁTÁSOK, SZOCIÁLIS TÁMOGATÁSOK

4.1. A szociális partnerek egyetértettek abban, hogy a nők öregségi nyugdíjkorhatárának emelésére 1993 és 1994-ben ne kerüljön sor. Az érintett korosztályok felkészülése érdekében azonban a Kormány már most meghirdeti, hogy a nők korhatára 1995. január 1-jétől két évente 1-1 évvel emelkedik oly módon, hogy meghatározott feltételek mellett az emelt korhatár előtt is nyugdíjba lehet menni.

A rugalmas rendszer konkrét feltételeit a Nyugdíjbiztosítási Önkormányzattal közösen kell kidolgozni.

Megállapodás született abban is, hogy 1993. július 1-jétől a résznyugdíjra jogosultsághoz szükséges szolgálati idő minimum 15 év legyen.

4.2. A nyugdíjak 1993. évi átlagos emelésének mértéke 14%.

4.3. 1993-ban a baleseti özvegyi nyugdíjban nem történik változás, tekintettel arra, hogy a balesetbiztosítási rendszer reformja folyamatban van.

4.4. A gyermekek után járó adóalap-kedvezmény helyett 1993. január 1-jétől gyermekenként havi 300 Ft adókedvezmény kerül bevezetésre, és egyidejűleg a családi pótlék gyermekenkénti összege havi 150 Ft-tal emelkedik.

4.5. A munkanélküli ellátásból kikerülők szociális ellátása a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvényjavaslatban foglaltak szerint történjen.

4.6. A tandíj kötelezettség bevezetésére az elfogadásra kerülő felsőoktatási törvénnyel összhangban és további tárgyalások során kialakítandó ösztöndíjrendszerrel, adó és hitelkonstrukcióval együtt kerülhet sor.

4.7. A természetbeni juttatások az 1975. évi II. törvény módosító javaslatának 103/A §-ban foglaltak szerint képeznek társadalombiztosítási járulék-alapot.

5. KÖLTSÉGVETÉSI, KÖZALKALMAZOTTI BÉREK

5.1. Az Érdekegyeztető Tanács egyetértett azzal, hogy bérpolitikai intézkedésekre 10 Mrd Ft-ot indokolt elkülöníteni, melyet 1993. május 1-jei hatállyal kell felhasználni differenciált módon és mértékben.

- a) E keretből nem részesülnek a védelemben, az igazságszolgáltatási ágazatban dolgozók, valamint a felsőoktatási intézmények oktatói.
- b) Kiemelten kell kezelni a köz- és szakoktatási, egészségügyi, művészeti, közgyűjteményi, közművelődési és kutatóintézmények dolgozóit.
- c) A b) pontban foglalt havi béremelési százalék kétharmadát kitevő bérfejlesztés mérték illeti meg a helyi közigazgatási dolgozókat.
- d) Az egyéb ágazatok intézményeiben dolgozók számára a b) pontban foglalt havi béremelési százalék egyharmadát kitevő bérfejlesztés valósítható meg.
- e) Az ágazatonkénti bérpolitikai intézkedés pontos mértékét a fenti elvek alapján a KIÉT keretei között kell megállapítani.

5.2. Az esetlegesen működőképtelenné váló intézmények számára a költségvetés központi tartaléka biztosít működési garanciát.

6. A KORMÁNY ÉS A SZAKSZERVEZETEK KÖZÖTTI VISZONY NÉHÁNY IDŐSZERŰ KÉRDÉSE

A hat szakszervezeti szövetség szeptember 10-i megállapodásából kiindulva, a Kormány és a szakszervezetek a következőkben állapodtak meg:

6.1. A Kormány visszavonja a szakszervezetek közötti választásról, a szakszervezeti vagyon megosztásáról szóló 6486. számú tv. javaslatot.

6.2. A Kormány november 30-ig olyan, a társadalombiztosítási önkormányzati képviselők választásáról szóló törvényjavaslatot terjeszt az Országgyűlés elé, amely szerint meghatározott feltételeknek eleget tevő országos szakszervezeti szövetségek, illetve velük azonos feltételeket teljesítő szakszervezeti választási szövetségek jogosultak listát állítani.

6.3. A Kormány és a szakszervezetek egyetértettek abban, hogy az 1991. évi XXVIII. tv. módosítására vonatkozó törvényjavaslat tartalmában és a benyújtás módjában 1992. december 10-ig közös megállapodásra jutnak, amely alapján a Kormány a törvényjavaslatot az Országgyűlés elé terjeszti.

7. A NEMZETGAZDASÁG ÁTFOGÓ KÉRDÉSEI

A Kormány 1993. február végéig összegző előterjesztést készít, amelyet az Érdekegyeztető Tanács elé terjeszt a következő - a nemzetgazdaság helyzete és javítása szempontjából alapvető fontosságú - témakörökben:

- a nagy elosztó rendszerek és az államháztartás reformjának koncepciója;
- az 1994. évre tervezhető adórendszerbeli változások koncepciója,
- az iparpolitikai és az agrárpolitikai célkitűzések,
- az 1. pontban elfogadott foglalkoztatáspolitikai stratégia.

8. KÜLÖNVÉLEMÉNYEK

8.1. Az Érdekegyeztető Tanács munkáltatói oldala kijelenti, hogy az 1992. november 20-21-i ÉT plenáris ülés során az általános forgalmi adó mértékére vonatkozó, a Kormány és a munkavállalói érdekképviseletek közötti megállapodás során nem volt lehetősége a mérték változásával kapcsolatos álláspontját és javaslatait kifejteni. A Kormány és a szakszervezetek között az ülésen korábban kialakult 5%-os áfa helyett a 6%-os áfa mértékére vonatkozó megállapodás miatt a munkáltatók által meghatározott, a többi megállapodásra vonatkozó feltételrendszer oly módon változott, amely a munkáltatók számára indokoltá tette volna a Szolidaritási Alapba történő munkáltatói befizetés tervezett mértékének 0,5%-os csökkentését. Ezt az utólagos javaslatunkat a Kormány elutasította és a szakszervezetek sem támogatták. A munkáltatói oldal azonban átértelmezve azt a felelősséget, amely a társadalmi béke fenntartása érdekében reá hárul, eltekint attól, hogy az Alapszabály 36. pontjában foglalt lehetőséggel élve, a téma elnapolását kérje.

A fenti különvéleményekkel együtt a kialakult megállapodásokat elfogadjuk.

8.2. A Szolidaritás Munkásszövetség az Érdekegyeztető Tanács megállapodásai közötti 6. pont tartalmában egyet nem értve, s azért mert ez a 6. pont alatti tételek a hat szakszervezet tisztázatlan jogi és politikai akaratának rendelte alá a mai ÉT megállapodások egészét - a Szolidaritás a mai megállapodást nem írja alá.

Érdekegyeztető Tanács Titkársága

Tájékoztató az Érdekegyeztető Tanács 1993. február 12-i üléséről

Az Érdekegyeztető Tanács - a Bér- és munkaügyi bizottságának előterjesztésében - megtárgyalta a kereset növekedés 1993. évi ajánlott mértékeiről, illetve az ágazatközi besorolási rendszer munkaköri kategóriáihoz rendelt ajánlott alaphérszínminimumokról szóló előterjesztéseket.

1. Az Érdekegyeztető Tanács megállapodott arról, hogy 1993-ban a vállalkozási szféra [az anyagi (gazdasági) ágazatok] éves bruttó átlagkereset-emelkedésénél a 18%-os mértéket tekinti irányzámmnak, miután a kormányzat gazdasági prognózája 14-17%-os fogyasztói árszínvonal-növekedéssel számol.

A 18%-os átlagot figyelembe véve, az ÉT azt ajánlja az ágazatok, szakmák és a vállalkozások szintjén bértárgyalásokat folytató szociális partnereknek, hogy 1993-ban

- kedvezőtlen gazdálkodási feltételek esetén is törekedjenek legalább 10-13%-os átlagkereset-növelést előírányozni megállapodásaikban.

Ugyanakkor

- a kedvező pénzügyi helyzetben lévő vállalkozásoknál se növeljék az éves átlagkeresetet 25%-ot meghaladó mértékben.

a) A minimális keresetnövekedésekre vonatkozó ajánlás sávosan rögzített (10-13%-os) mértékében, mind a munkavállalói, mind a munkáltatói oldal az átfogó megállapodás létrejötte érdekében egyezett meg, a következők bejelentésével:

- A munkavállalói oldalt alkotó szakszervezeti konföderációk szerint - figyelembe véve az ÉT 1993. január 15-i ülésén kezdeményezett ad hoc bizottsági konzultáció eredményét, valamint a januárban megvalósult árnövekedés mértékét - optimális esetben is 17%-os árszínvonal-növekedés várható 1993-ban. Ezért a minimális keresetnövekedésekre vonatkozó ajánlás felső határát, a 13%-ot tartják irányadónak a közép- és vállalkozási szintű bértárgyalásokon.
- A munkáltatói oldalon 3 országos szervezet (Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, Magyar Iparszövetség, Vállalkozók Országos Szövetsége) tudomásul véve a 10-13%-os sávos ajánlást közölte, hogy tekintettel az átlagosnál lényegesen kedvezőtlenebb jövedelmi helyzetű vállalkozások teherbíró képességére, a keresetnövekedések minimumára legfeljebb a 10%-os ajánlást tartja reálisnak.

b) Az ÉT felhívja az ágazatok, szakmák és a vállalkozások szintjén bértárgyalásokat folytató szociális partnerek figyelmét arra, hogy a keresetnövekedések nemzetgazdasági szinten ajánlott mértékeiket figyelembe véve, minél előbb kezdjék meg az 1993. évi tényleges keresetnövekedések meghatározására irányuló bértárgyalásokat, s lehetőleg március végéig kössék meg a kollektív megállapodásokat.

2. Az Érdekegyeztető Tanács megállapodott arról, hogy a munkavállalók ágazatközi munkaköri (személyi) besorolásáról szóló 6/1992. (VII. 27.) MüM rendelet szerinti besorolási kategóriákhoz ajánlott alaphérszín-minimumokat rendel, az e közleményhez csatolt melléklet szerint, szorzószámok formájában.

Az ajánlott - mellékletben szereplő - szorzók vetítési alapja a mindenkori kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) érvényes forint összege. (A kategóriánkénti alpbérminimumok összegét, a kerekítés általános szabályai szerint, havibér alkalmazása esetén 50, illetve 100 forintra, órabér alkalmazása esetén 0,50 illetve 1,00 forintra kerekítve célszerű megállapítani.)

Az ÉT javasolja az ágazatok-szakmák és a vállalkozások szintjén kollektív tarifátárgyalásokat folytató szociális partnereknek, hogy

- tarifa-megállapodásaikban az ÉT által ajánlottnál kedvezőtlenebb mértékű alpbér tételeket ne állapítsanak meg,
- a garantált alpbérek méltányos, munkaköri csoportok szerint differenciált összegének meghatározásakor vegyék figyelembe az ajánlott szorzószámokat.

Az ÉT az általa ajánlott alpbér-minimumok alkalmazására külön is felhívja azon munkáltatók figyelmét, amelyeknél nincsenek érvényes kollektív alpbér-megállapodások, s kötelezően alkalmazniuk kell a 6/1992. (VII. 27.) MüM rendelet szerinti ágazatközi besorolási rendszert.

Érdekegyeztető Tanács Titkárság